

دانشگاه بلوچستان
تحصیلات تکمیلی

پایان نامه کارشناسی ارشد در نام رشته و گر

عنوان:

عنوان پایان نامه

استاد (اساتید) راهنما:

نام و نام خانوادگی استاد راهنمای اول

نام و نام خانوادگی استاد راهنمای دوم

استاد مشاور:

نام و نام خانوادگی استاد مشاور

تحقیق و نگارش:

نام و نام خانوادگی دانشجو

این پایان نامه از حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه سیستان و بلوچستان بهره مند شده است

تاریخ ارائه

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان عنوان پایان نامه قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد نام رشته توسط دانشجو نام دانشجو با راهنمایی استاد پایان نامه نام استاد یا اساتید راهنما تهیه شده است. استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد.

نام و امضاء دانشجو

این پایان نامه واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیئت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت.

تاریخ

امضاء

نام و نام خانوادگی

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

تعهدنامه اصالت اثر

اینجانب نام و نام خانوادگی دانشجو تعهد می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته از آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد.

نام و نام خانوادگی دانشجو: نام و نام خانوادگی دانشجو

امضاء

The University of Sistan & Baluchestan
Graduate School

The Dissertation of M.Sc. in Persian Literatur & Language

Title:

**Resistance Literatures in
Contemporary Poets Poem by Relyon
Tahere_Saffarzade,Sepedeh
Kashani,Simin Dokht Vahidi Poem**

Supervisor (Supervisors):
D.r.m.Shabanzadeh

Advisor:
D.r.m.a.zahrazadeh

Research by:
f.kazemi

Juan.2012

پایان نامه کارشناسی ارشد در (رشته زبان و ادبیات فارسی)

عنوان:

بازتاب ادبیات پایداری در شعر شاعران معاصر با تأکید بر شعر خانم طاهره صفارزاده،

سپیده کاشانی و سیمین دخت وحیدی

در مقطع کارشناسی ارشد

استاد راهنما :

دکتر مریم شعبان زاده

استاد مشاور:

دکتر محمدعلی زهرا زاده

تحقیق و نگارش:

فاطمه کاظمی

بسمه تعالی

این پایان نامه با عنوان بازتاب ادبیات پایداری در شعر شاعران معاصر با تأکید بر شعر خانم طاهره صفارزاده، سپیده کاشانی و سیمین دخت وحیدی، قسمتی از برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی توسط دانشجو فاطمه کاظمی تحت راهنمایی دکتر مریم شعبان زاده تهیه شده است . استفاده از مطالب آن به منظور اهداف آموزشی با ذکر مرجع و اطلاع کتبی به حوزه تحصیلات تکمیلی دانشگاه سیستان و بلوچستان مجاز می باشد .

(نام و امضای دانشجو)

این پایان نامه ۴ واحد درسی شناخته می شود و در تاریخ توسط هیأت داوران بررسی و درجه به آن تعلق گرفت .

نام و نام خانوادگی امضاء تاریخ

استاد راهنما:

استاد راهنما:

استاد مشاور:

داور ۱:

داور ۲:

نماینده تحصیلات تکمیلی:

تعهد نامه اصالت اثر

اینجانب فاطمه کاظمی تأیید می کنم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و به دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این نوشته آن استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع گردیده است. این پایان نامه پیش از این برای احراز هیچ مدرک هم سطح یا بالاتر ارائه نشده است .
کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به دانشگاه سیستان و بلوچستان می باشد .

نام و نام خانوادگی دانشجو :

امضاء

تقدیم به :

ای پدر از تو هر چه می گویم باز هم کم می آورم
خورشیدی شدی و از روشنایی ات جان گرفتم و در ناامیدی ها ناظم را
کشیدی و لبریزم کردی از شوق
اکنون حاصل دستان خسته ات رمز موفقیتم شد
به خودم تبریک می گویم که تو را دارم و دنیا با همه بزرگیش مثل تو را
ندارد.....

و تو ای مادر، ای شوق زیبایی نفس کشیدن
ای روح مهربان هستی ام
تو رنگ شادی هایم شدی و لحظه ها را با تمام وجود از من دور کردی و
عمری خستگی ها را به جان خریدی تا اکنون توانستی طعم خوش
پیروزی را به من بچشانی

سپاسگزاری

به مصداق «من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق» بسی شایسته است از استادان فرهیخته و فرزانه سرکار خانم مریم شعبانزاده و جناب آقای دکتر محمدعلی زهرازاده و سایر استادان گرامی که با کرامتی چون خورشید ، سرزمین دل را روشنی بخشیدند و گلشن سرای علم و دانش را با راهنمایی های کار ساز و سازنده بارور ساختند ؛ تقدیر و تشکر نمایم.

(یزکیهم و یعلمهم الكتاب و الحکمه)

معلما مقامت ز عرش برتر باد همیشه توسن اندیشه ات مظفر باد

به نکته های دلاویز و گفته های بلند صحیفه های سخن از تو علم پرور باد

همچنین از پدر و مادر عزیز ، دلسوز و مهربانم که آرامش روحی و آسایش فکری فراهم نمودند تا با حمایت های همه جانبه در محیطی مطلوب ، مراتب تحصیلی و نیز پایان نامه درسی را به نحو احسن به اتمام برسانم ؛ سپاسگزاری نمایم.

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا بر منتهای همت خود کامران شدم

چکیده :

ادبیات پایداری ، ادبیات ستیهندگی و عشق به آرمان ها و ارزش های ملی است، ادبیات توفنده و پر تلاطمی که یأس و سکون را نمی پذیرد و به مثابه ابزار و سلاحی بازدارنده رخ نموده و موجبات احیا، تداوم و بقای فرهنگی جوامع مورد هجوم را فراهم آورده است و نقش ادبیات پایداری، بویژه شعر، در تحولات هر ملتی انکار ناپذیر است. یکی از دغدغه های اصلی شاعران این نوع ادبیات بیدار کردن و آگاهی کسانی است که رفاه و آسایش قدرت آنها را از درد و رنج ملت خویش غافل کرده است. و زبان شعری این شاعران بسیار ساده روان و سراسر عاطفه و احساس است. از مهم ترین درون مایه های شعر پایداری عبارتند از : دعوت به مبارزه و استقامت، ستایش آزادی و آزادی، بیان اسطوره ها و یادکرد آرمان های ملی، بازتاب فرهنگ اسلامی، بیان فتح نامه، ستایش مجاهدان و رزمندگان و و درون مایه های پس از جنگ عبارتند از : حسرت شهادت، دغدغه افول ارزش ها، یادآوری خاطرات رزمندگان و

هدف ما در این پژوهش بررسی بازتاب شعر پایداری در مجموعه اشعار بانوان شاعری چون : طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی است و اینکه این بانوان شاعر در بیداری و آگاه کردن مردم و برانگیزاندن آنها به مبارزه با استبداد و دشمنان داخلی و خارجی چه نقشی داشته اند و ارزش های ملی، اسطوره ها و فرهنگ اسلامی تا چه حد به شاعر در زمینه بیان موثر شعر مقاومت کمک کرده است.

با بررسی مجموعه اشعار طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی به این نتایج کلی رسیده ایم که زنان ایرانی، اعم از زنان عامه و فرهنگی در پرتو تعالیم اسلامی و آگاهی و شعور، حضوری بارز و شایان توجه در همه ی عرصه های مختلف اجتماعی و ادبیات انقلاب داشته اند. و این شاعران با بهره گیری از اسطوره های ملی - میهنی ، تاریخی - مذهبی ، بیان ارزش های ملی و بازتاب فرهنگ اسلامی و قرآنی نقش موثری در جهت بیداری ملت و کسب پیروزی، ایجاد خودباوری و هویت فرهنگی در جامعه، نقش تهییجی و برانگیزاننده زنان و مردان به مبارزه با استبداد داخلی و بیگانه ستیزی ایفا کردند و این زنان شاعر الگویی مناسب برای جامعه کنونی و نسل های آینده شدند. محدوده کلی ما در این پژوهش به این ترتیب است : فصل اول کلیات تحقیق و تعریف مفاهیم را در بر می گیرد . فصل دوم : ادبیات پایداری و نقش زن در آن . فصل سوم : نگرشی بر درون مایه ها و ارزش های شعر پایداری . فصل چهارم : مضامین پس از جنگ . فصل پنجم : زیبا شناسی در شعر ادبیات پایداری

واژگان : شعر معاصر، ادبیات پایداری، شعر زنان

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : کلیات پژوهش و تعریف مفاهیم.....
۲	۱-۱- مقدمه و بیان طرح مسأله.....
۴	۲-۱- پیشینه و ضرورت تحقیق.....
۴	۳-۱- فرضیه ها
۵	۴-۱- روش تحقیق
۶	فصل دوم :ادبیات پایداری و نقش زن در آن
۷	۱-۲- تعریف ادبیات پایداری
۹	۲-۲- گذری بر حماسه سرایی در ایران
۹	۱-۲-۲- مفهوم حماسه
۱۰	۲-۲-۲- چگونگی شکل گیری حماسه
۱۰	۳-۲-۲- سیر حماسه سرایی
۱۰	۱-۳-۲-۲- حماسه سرایی در اسلام
۱۱	۲-۳-۲-۲- جایگاه زنان مبارزه جوی در اسلام
۱۳	۳-۲- سیر حماسه سرایی در ایران
۱۵	۴-۲- بازتاب زن در ادبیات پایداری
۱۵	۱-۴-۲- نقش زنان در ادبیات حماسی

- ۱۶ ۲-۴-۲- نقش زنان در ادبیات معاصر
- ۲۰ ۲-۵- زندگینامه ی طاهره صفارزاده
- ۲۲ ۲-۶- زندگینامه ی سپیده کاشانی
- ۲۳ ۲-۷- زندگینامه ی سیمین دخت وحیدی
- ۲۴ فصل سوم : نگرشی بر ارزش های شعر پایداری
- ۲۵ ۳-۱- نگاهی بر درون مایه و ارزش های شعر طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی...
- ۲۷ ۳-۱-۱- بازتاب فرهنگ اسلامی
- ۳۰ ۳-۱-۱-۱- تجلی شخصیت ائمه و بزرگان دین در وجود رهبر انقلاب و فرمانهان جنگ
- ۳۳ ۳-۱-۱-۲- تلمیح به آیات و احادیث
- ۳۷ ۳-۱-۱-۳- یادکرد رشادت های بزرگان دین
- ۴۰ ۳-۱-۱-۴- مقایسه سربازان جنگ با یاران پیامبر و ائمه و همچنین سربازان بعثی با دشمنان ائمه
- ۴۵ ۳-۱-۱-۵- توسل و راز و نیاز با حق
- ۵۰ ۳-۱-۱-۶- سوگند نامه ها
- ۵۳ ۳-۱-۱-۷- جهاد و شهادت طلبی
- ۵۷ ۳-۱-۱-۸- دعوت به صبر و ایثار و پایداری(در جنگ)
- ۶۲ ۳-۱-۱-۹- عشق (درجنگ)
- ۶۵ ۳-۱-۱-۱۰- انتظار ظهور موعود
- ۶۹ ۳-۱-۲- توصیف و ستایش آزادی و آزادگی مجاهدان در راه حق
- ۷۰ ۳-۱-۲-۱- پیشینه آزادی خواهی
- ۷۰ ۳-۱-۲-۲- سیر آزادی خواهی در فرهنگ ایران و بویژه دوران معاصر

۷۴ ۳-۱-۳- اسطوره ها
۷۴ ۳-۱-۳- مفهوم اسطوره
۷۵ ۳-۱-۳- پیشینه اسطوره
۷۷ ۳-۱-۳- تقسیم بندی اسطوره
۸۲ ۳-۱-۳-۱- اسطوره مذهبی - تاریخی
۸۲ ۳-۱-۳-۲- اسطوره ملی - میهنی
۸۶ ۳-۱-۳-۲- اسطوره طبیعی
۸۷ ۳-۱-۳-۴- یادکرد آرمان های ملی
۹۱ ۳-۱-۳-۵- عشق به وطن و میهن پرستی
۹۵ ۳-۱-۳-۶- اتحاد ملی و میهنی در میان مردم
۹۸ ۳-۱-۳-۷- دعوت به مبارزه و ایستادگی در برابر ظلم و ستم
۱۰۱ ۳-۱-۳-۸- توصیف ویرانی و کشتار مردم
۱۰۴ ۳-۱-۳-۹- ظلم ستیزی و مبارزه با طاغوت
۱۰۹ ۳-۱-۳-۱۰- بیان بیدادگری ها و تصویر چهره بیدادگران
۱۱۳ ۳-۱-۳-۱۱- امید به آینده و پیروزی موعود
۱۱۶ ۳-۱-۳-۱۲- فتحنامه ها
۱۱۶ ۳-۱-۳-۱-۱۲- تاریخچه فتح نامه نویسی در ایران
۱۱۸ ۳-۱-۳-۲-۱۲- فتح نامه نویسی در دوران معاصر
۱۲۰ ۳-۱-۳-۱۳- مردم ستایی
۱۲۳ ۳-۱-۳-۱۴- توجه به ملت های مبارزه انقلابی

- ۱۲۶ ۱۵-۱-۳- ستایش بنیانگذار انقلاب و فرماندهان جنگ
- ۱۳۰ ۱۶-۱-۳- ترسیم صحنه های مظلومیت و مردم رنج کشیده
- ۱۳۲ ۱۷-۱-۳- سوگنامه ها
- ۱۳۲ ۱-۱۷-۱-۳- مرثیه سرایی
- ۱۳۲ ۲-۱۷-۱-۳- تاریخچه مرثیه سرایی
- ۱۳۴ ۳-۱۷-۱-۳- اوضاع مرثیه سرایی در دوران حکومت های شیعه
- ۱۳۶ ۴-۱۷-۱-۳- اوضاع مرثیه سرایی در قرون هفتم و هشتم هجری
- ۱۳۷ ۵-۱۷-۱-۳- اوضاع مرثیه سرایی پس از عصر صفوی تا عصر حاضر
- ۱۴۰ فصل چهارم : مضامین پس از جنگ در شعر طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی
- ۱۴۱ ۱-۴- مفاهیم بعد از جنگ
- ۱۴۲ ۲-۱-۴- نوستالژی در شعر پس از جنگ
- ۱۴۴ ۱-۲-۱-۴- حسرت شهادت
- ۱۴۶ ۲-۲-۱-۴- دغدغه ی افول ارزش ها
- ۱۴۹ ۳-۲-۱-۴- یادآوری حماسه آفرینی های رزمندگان اسلام و بزرگداشت آنها
- ۱۵۱ ۴-۲-۱-۴- فراموش شدن دستاورد های عظیم مجاهدت و ایثار
- ۱۵۳ ۵-۲-۱-۴- رفاه طلبی و عافیت گرایی
- ۱۵۷ فصل پنجم : زیباشناسی در شعر طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی
- ۱۵۸ ۱-۵- صورخیال در شعر پایداری
- ۱۵۹ ۲-۵- انواع صورخیال در شعر پایداری
- ۱۵۹ ۱-۲-۵- تشبیه

١٦٢ ٥-٢-٢- استعاره
١٦٣ ٥-٢-٣- تشخيص
١٦٤ ٥-٢-٤- تلميح
١٦٧ نتیجه
١٦٩ منابع

فصل اول

کلیات پژوهش و تعریف مفاهیم

۱-۱- مقدمه و بیان مسأله

شعر پارسی در طول تاریخ هزار و دویست ساله‌ی خود، شاهد فراز و نشیب‌های فراوانی بوده است، گاه در قالب‌ها و گاه در محتوا و مضامین دچار افت و خیزهای بسیار شده است، در یک دوره، یک نوع ادبی بسیار بیشتر از دیگر انواع ادبی مورد توجه سرایندگان قرار گرفته و در دوره‌ای دیگر گونه‌ای دیگر. جریان‌های ادبی در طول تاریخ از پدیده‌های اجتماعی تأثیر بسیاری می‌گیرند و افراد در حوادث و وقایع گوناگون برای بیان احساس درونی خود به شعر روی می‌آورند. یکی از پدیده‌های عظیم و تاریخی قرن اخیر پیروزی انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی بوده است. حادثه‌ای که به نوعی همه‌ی ملت ایران با آن درگیر بودند، دارای واژگان، اصطلاحات، تعبیرها، محتوا و مضامین، ویژگی‌ها و بازتاب‌های خاصی از زندگی مردم در آن برهه‌ی زمانی است که می‌توان این نوع ادبی را ادبیات مقاومت یا پایداری خواند که شاخه‌ای از درخت تنومند ادبیات حماسی است که هویت‌های منحصر به فردی را در دل خود جای داده است.

ادبیات پایداری و در پی آن شعر پایداری از ابتدای تکوین، تشکیل و تطور مدنیت جوامع بشری وجود داشته است، تشکیل حکومت‌های جابر، سرکوبگر و قدرت طلب، انگیزه‌های نیرومند برای ایجاد و توسعه ادبیات پایداری در جهان بوده است در کشورهایی که در طول تاریخ با چنین حاکمیت‌هایی دست به گریبان بوده اند، طبعاً ادبیاتی از این سنخ بیشتر به وجود آمده است. شعر مقاومت در سراسر حیات خود در این سرزمین، تمام دگرگونی‌هایی را که در جریان تحولات اجتماعی به وقوع پیوسته است با دقت و حساسیت زیاد بیان نموده و آرمان‌های و ارزش‌های انسان دوستانه‌ای را که در ایران شکل گرفته بازتاب می‌دهد. شعر پایداری، برای آزادی اجتماعی و عدالت طلبی و دفاع مشروع، بیش از همه از فرهنگ عاشورا استفاده می‌کند؛ از آنجایی که عاشورا به عنوان تجربه تاریخی مسلمانان مطرح است و یکی از سرچشمه‌های آزادی و عدالت طلبی ایران محسوب می‌شود، بیش از هر چیز دیگر در شعر دفاع مقدس تجلی پیدا کرده است. بنابراین شاعر همواره با کمک از بن‌مایه‌های فرهنگی و اسلامی مقاومت خویش را اعلام می‌نماید و با مجموعه داشته‌های خود به مقاومت می‌پردازد و از این رو به ایفای نقش شعر به عنوان یکی از عوامل تحریک بخش مقاومت کمک می‌کند. در واقع می‌توان گفت ادبیات مقاومت آینه‌ی تمام عیار مقاومت مردم یک جامعه در برابر تهدیدها و هجوم بیگانگان و دشمنان داخلی و خارجی است.

صرف نظر از ویژگی های کلی این نوع ادبیات آنچه وجه ممیز آن از سایر مقوله های ادبی است در پیام و مضمون آن نهفته است و به طور کلی مفاهیم و مضامین این نوع ادبی در شعر شاعران مقاومت به شرح زیر است :

۱- دعوت به مبارزه و ایستادگی در برابر ظلم و ستم، ۲- ستایش آزادی و آزادگی ، ستایش مجاهدان و تکریم شهیدان ، ۳- بیان فتحنامه ها ، ۴- به کاربردن اسطوره های ملی و مذهبی ۵- ترسیم صحنه های مظلومیت مردم رنج کشیده ۶- سوگنامه ها ۷- عشق به وطن و میهن پرستی ۸- بازتاب فرهنگ اسلامی ۹- مفاهیم بعد از جنگ مانند حسرت شهادت ، دغدغه ی افول ارزش ها، نوستالژی، یادآوری خاطرات جنگ، ۱۰- زیباشناسی در شعر دفاع مقدس

بنابر آنچه گفته شد یکی از دغدغه های اصلی شاعران و نویسندگان این نوع ادبیات تلاش برای بیدار کردن کسانی است که رفاه و آسایش، در سایه قدرت، آن ها را از درد و رنج ملت خویش غافل کرده است و این شاعران سعی دارند برای آگاهی و بیداری مردم جامعه با بهره گیری از باورهای اعتقادی و مذهبی، اسطوره های ملی و تاریخی و عزت ، وطن دوستی و دفاع از سرزمین در مقابل بیگانگان را در بین مردم زنده کنند .

هدف اصلی ما در این پژوهش بر آن است که با روش توصیفی و تحلیلی، ادبیات پایداری را در شعر بانوان شاعر چون : طاهره صفارزاده، سیمین دخت وحیدی و سپیده کاشانی که در این برهه ی زمانی با خلق تصاویر شاعرانه، در مضامین ادبیات پایداری به حماسه آفرینی پرداختند، بررسی نماییم . آن زنانی که در چند دهه ی انقلاب اسلامی و به ویژه هشت سال جنگ تحمیلی در همه ی عرصه ها و صحنه های جنگ در تهییج و تشویق زنان و مردان به مبارزه علیه دشمنان به خوبی نقش خود را ایفا کردند . سؤالاتی که در این راستا مطرح می شوند، عبارتند از:

۱- نقش زنان شاعر در ادبیات پایداری چیست ؟

۲- باورهای اسطوره ای ملی و مذهبی و بازتاب فرهنگ اسلامی تا چه حد به شاعر در زمینه ی بیان مؤثر

شعر پایداری کمک می کند ؟

۲-۱- پیشینه و ضرورت تحقیق

بر اساس بررسی هایی انجام شده، درباره ی نقش زنان شاعر بر شعر مقاومت تاکنون کارهای پراکنده زیادی انجام شده است، اما کتابی به صورت مجزا در این باره نوشته نشده است. هر چند شاعران در توصیف نقش همه زنان ایثارگر در جبهه و پشت جبهه اشعاری را سروده اند، راجع به آن دسته از زنان که نقش برانگیزاننده و تحریک کننده افراد جامعه به مبارزه و جنگ را داشتند، به طور ویژه سخن به میان نیامده است که بانوان شاعر و نویسندگان شامل این دسته می شوند. درباره ی ضرورت انجام دادن این تحقیق باید اذعان کرد، با توجه به اینکه نیمی از جامعه را زنان تشکیل می دهند، آرایه تصویر سازنده و حماسه آفرین زن معاصر همراه با رعایت شوون اسلامی می تواند در فرهنگ سازی و اصلاح ناهنجاری های فرهنگی و نقش تهییج و تشویق مردان به مبارزه علیه دشمن مفید باشد و به عنوان الگوی مناسب به نسل های آینده معرفی گردد و در این پژوهش بانوان شاعری چون: سیمین دخت وحیدی، سپیده کاشانی و طاهره صفارزاده که مشتکی از خروار جامعه زنان در ایران هستند نقش خود را در جهت تشویق، بیداری و آگاهی مردان و زنان در مقابل دشمنان و بیگانگان به خوبی ایفا کردند و همچنین به شناسایی ابعاد کامل تر و جامع تر زنان و همچنین توانمندی و ایجاد خود باوری در آنان دست پیدا کردند.

۳-۱- فرضیه ها

بازتاب زن در ادبیات منظوم پیشین فارسی با تصویر زن معاصر تفاوت چشمگیری دارد و یکی از دلایل عمده آن تحولات عظیمی است که در موقعیت های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی زن ایرانی به وقوع پیوست؛ زیرا زن در گذشته جایگاهی در عرصه ی سیاسی و اجتماعی خود نداشت و بیشترین وجهی که خود نمایی می کرد بتی عیار یا زیبارویی شهرآشوب در عرصه ی شعر شاعران کلاسیک بود اما زنان در چند سده ی اخیر در امور سیاسی، اجتماعی و فرهنگی نمود پیدا کردند و نقش بارزی در جامعه ایفا نمودند که به شرح زیر می باشد:

۱- نقش بانوان شاعر در شعر پایداری، سرودن اشعاری در ستایش آزادی و آزادگی، ترسیم چهره ی مردم درد کشیده، ستایش مجاهدان و دلاوران، ظلم ستیزی، دعوت به مبارزه و ایستادگی و... واز این طریق زنان و مردان را به مبارزه علیه استبداد داخلی و ظالمان تهییج می کردند.

۲- آنان در شعر پایداری، با بهره‌گیری از اسطوره‌های ملی - میهنی، مذهبی - تاریخی و همچنین بازتاب فرهنگ اسلامی در اشعار خود مردم جامعه را به دفاع و مبارزه با استبداد و مقاومت در برابر آنها تشویق می‌کردند.

۱-۴- روش تحقیق

روش تحقیق در این رساله به صورت مطالعه و تحلیل منابع کتابخانه‌ای است. با توجه به اینکه تعدادی از شاعرانی که درباره‌ی ادبیات مقاومت شعر سروده‌اند، دیوان مدونی نداشتند، مجبور بودیم برای دستیابی به اشعارشان به کتاب‌های مربوط به همایش‌ها و کنگره‌های بزرگداشت شهدای دفاع مقدس مراجعه کنیم که منابع خوبی برای پژوهش باشند.

بعد از مطالعه‌ی اشعار جنگ، نمونه‌های مطلوب را استخراج کردیم، سپس تصاویر و اشاراتی را که مربوط به مبارزه بود و نقش تهییجی و بیدارگری داشت را تجزیه و تحلیل کردیم.